

Roky v baroku...

(Dokončení ze str. 1)

S úřady se muselo německy

Byť se v době baroka prosazovala němčina jako jazyk úřední, naprostá většina Žďáráků dle historika mluvila česky, o čemž svědčí i české zápisy v pozemkové knize. Čeština se psávala i jako literární jazyk v klášteře. Administrativa se však vedla již zčásti v němčině, a to především ve vztahu k zemským a dvorským úřadům. Ve školách se učilo česky, ale v seminářích a klášterském gymnáziu byla výuka vedena především v latině, ale uplatňovaly se i němčina a francouzština.

S rody zacloumala rekatolizace

V době barokní měli měšťané Žďáru většinou česky znějící jména, ale byla úplně jiná než v době předbělohorské.

To Miloslav Lopaur vysvětluje totální obměnou starých rodů, až na pár výjimek. Jednou z nich byl rod měšťana Hošpese. „Příjmení je ve Žďáře doložené již koncem 15. století. Z rodu Hošpesů pocházela žďárská básnička Vlasta Dvořáková. Dožila se vysokého věku přes 90 let, zemřela před třemi lety v Praze,“ říká historik pro zajímavost.

Za barokní obměnu rodů může nejspíš silný rekatolizační tlak a vyměnění původních rodin, často evangelické víry.

„Rekatolizace tu začala již koncem 16. století. Za kardinála Ditrichštejna v roce 1617 (10 let po povýšení Žďáru na město) vyšlo nařízení, aby se nekatolíci vystěhovali. To bylo patrně uplatňováno v roce 1621, když se Ditrichštejn definitivně vrátil do Žďáru,“ dedukuje Lopaur.

Dochovaná barokní příjmení

Kdo by řekl, že některá současná žďárská příjmení mají původ právě v barokní době.

„Od 17. století tu žila rodina Houfových a v 18. století se ve Žďáře usadila rodina Pluhařova. On byl krejčí v pánských službách, velice zámožný, takže si mohl velmi draze koupit Čechův dům. Stejně tak Velišovi, zpočátku se psali Velschovi a pocházeli z Německa. Ve Žďáře ovládali koželužský cech,“ připomíná náš průvodce.

Starým žďárským příjmením byl Rek. Celé generace rodu Reků již od konce 17. století zastávaly úřednické posty. Rekoři koupili dnešní Velišův dům. Dva domy na rynku měla i stará a vlivná rodina papírníků Loosových.

Starými barokními rody byli i Trefulkové, Musilovi, Vojtěchovi, Letovští, Ptáčkoví, Romulové (Romulus, rod z Itálie), Pliczkovi, Hromádkovi, Krškovi, Veselští, Trávníčkoví, Pražákoví, Frendloví a Frendlovští, Šlakhamerští, Fiklovští, Sázavští, Pražákoví, Opicovi, Košvicovi atd.

„Velmi známá byla i příjmení Příbyslavský, Strčanovský, Pivoňka, Vojtěšek, Fridrich, Monšmíd a nebo Antonides – předek dnešních Šimurdových,“ sype historik z rukávu.

Výstavu v Regionálním muzeu si rozhodně nenechme ujít.

Kulturní událost roku začíná

LETOŠNÍ oslavy Santini 300 přiblížil tým žďárských partnerů. Zleva: majitel zámku Konstantin Kinský, předseda Spolku Putování za Santinim Stanislav Růžička, starosta Žďáru Martin Mrkos a děkan Vladimír V. Záleský.

Foto: Lenka Kopčáková

Asi nejvýpravnější událostí oslav bude 27. září lidová krojová pouť, na níž řada národopisných souborů přijede i s vlastními muzikami.

Dle Stanislava Růžičky letos krojované procesí povedou dudáci z Pacova, což bude ve Žďáru úplně něco neobvyklého, minulé roky vyhrávaly do kroku dechovky.

Pořadatelé navázali spolupráci s Horáckým sdružením folklorních souborů v Jihlavě, které tuto pestrou oslavu krojí na počest sv. Jana Nepomuckého pomůže zorganizovat.

Pro samotnou poutní mši svatou na Zelené hoře si žďárská Horácká muzika připravila perličku. Sestavila speciální hudební program ze získaných starých notových materiálů týkajících se sv. Jana Nepomuckého. To dle Růžičkova vysvětlení souvisí s tradicí Musica Navalis – Hladinová hudba, odehrávaná po celých 300 roků na Vltavě v Praze. Cimbálová Horácká muzika pak se stejným programem vystoupí i v Rakousku a v Nepomuku.

Na dotaz ŽN, proč pořadatelé zvolili pro Krojovanou pouť zrovna svátek sv. Václava, a zda má nejhlavnější český patron nějakou spojitost se Zelenou horou a klášterem, odpovídají děkan Římsko-katolické farnosti Vladimír Vojtěch Záleský a koordinátor oslavy v tom smyslu, že Zelená hora byla posvěcena právě 27. září 1722, v předvečer svatého Václava.

Václav Vejmluva, který byl 49. opatem kláštera, totiž svatého Václava velice ctěl. V období stavby Zele-

né hory ještě nebyl Jan z Nepomuku svatořečen (k tomu došlo až r. 1729), byť byl velmi uctíván český mučedník. „Opat nechal záměrně kostel vysvětit k datu svého oblíbeného patrona,“ říká S. Růžička z dodáním, že Václav Vejmluva byl významným iniciátorem staveb v kraji. Znalci jej považují za nejlepšího manažera žďárské historie. Měl na to samozřejmě i potřebné prostředky.

„Stále více si uvědomuji, že Zelená hora je místem, které místním lidem i mně samotnému přirostlo k srdci,“ říká P. Vladimír Záleský. Kostel i areál je spojen z řadou lidských emocí a osudů. „Naší snahou je postupnými opravami Zelenou horu vrátit co nejvíce k její původní podobě i účelu poutního místa,“ plánuje správce památky UNESCO.

Majitel zámku Konstantin Kinský připomíná, že dějiny kláštera jsou dlouhé již osm set let. A památka má hodnotu jen tehdy, pokud je nositelem života a inspirací pro budoucí generace.

„O to se snažíme. Lidé u nás nevstupují do starého mrtvého místa. Čeká je setkání s krásnou architekturou, přírodou a kulturou, což může být inspirací a prožitkem v komunitě,“ uvádí.

A letos jubilující Zelená hora je jen částí celého zážitku. Patriot doporučuje inspiraci prožitou, jak on říká, přes naše nohy. „Projděte si krajinu, v níž hledali zakladatelé kláštera smysl. Určitě si dejte čas, ať výlet k nám můžete prožít komplexně,“ vzkazuje Konstantin Kinský. -lko-

Regionální muzeum

■ **12. 6. - 30. 9.**, kostel sv. Prokopa **VĚŽ OTEVŘENA** - Sraz před RM na Tvrzi, kde se skupiny ujme průvodce. Prohlídky každý den (mimo pondělí), za deště se ruší.

Na ochoz věže vede 103 schodů. V jedné skupině max. 15 osob. Prohlídka trvá asi 30 minut. Objednávky větších skupin na tel.: 566 688 116 a 731 181 839. Út-ne (9.00-11.30) a (13.00-16.30).

■ **10. 6. - 6. 11.** RM na Tvrzi

ROKY V BAROKU - Výpravná výstava k 300. výročí posvěcení pout. kostela sv. Jana Nep. na ZH. Připravilo Regionální muzeum a rakouským Muzeem města Retz.

Při **Životní pouti barokního člověka** poznáme etapy lidského bytí, svátky, církevní i lidové obřady. Porovnáme rozdíl osudů muže a ženy, bohatého a chudého, sirotka, vdovy, vojáka či kněze. Získáme představu jak vypadalo dětství,

mládí, svatba, šestinedělí, pracovní život, stáří a proč každý barokní člověk toužil po dobré smrti. Také co se jedlo a pilo, jak se uplatňovala spravedlnost, jakou roli v životě hrála víra, pověřivost a lidová magie.

V interaktivní části výstavy si lze vyzkoušet psaní husím brkem, osobně se seznámit s dobovou módou, nebo si zatočit kolem osudu. To stejně nevyzpytatelně jako kdysi i nyní určí náš osud. -red-